

Підсекція «Соціологія, політологія, право»

УДК 316.61:159.923

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

Студ. Т.Є.Горієнко

Наук. керівник ст. викл. Н.В. Гребеннікова

Київський національний університет технологій та дизайну

Будь-яке суспільство витрачає багато зусиль для того, щоби його члени успішно засвоювали культурні надбання норми, цінності, ідеї, соціальний досвід, використовуючи для цього систему освіти, виховання різноманітні засоби підтримки культурних стандартів життєдіяльності.

Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації.

Соціалізація — процес інтеграції індивіда в суспільство, у різноманітні типи соціальних спільнот шляхом засвоєння ним елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально значущі риси особистості. Агентами соціалізації є сім'я, сусіди, ровесники, вихователі та вчителі, колеги і знайомі, засоби масової інформації, соціальні інститути, насамперед культурно виховні, референтні групи тощо. Соціалізація здійснюється протягом усього життя людини, поділяючись на первинну (соціалізація дитини) та вторинну (соціалізація дорослих). Це відбувається тому, що умови життя людини, а значить і вона сама, постійно змінюються. З. Фрейд виокремлює такі механізми соціалізації як імітація — усвідомлені спроби дитини копіювати і наслідувати поведінку дорослих і друзів; ідентифікація — засвоєння дітьми поведінки батьків, соціальних цінностей і норм як власних; почуття сорому і провини — негативні механізми соціалізації, що забороняють і придушують деякі моделі поведінки.

Особистість — об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Взаємодія соціальної системи і особистості здійснюється за допомогою певних механізмів впливу як на соціальні якості індивіда з боку соціальних систем, так і навпаки. Перша група трактується як механізм соціалізації індивіда, друга — як механізм зміни соціальної системи.

Чинниками соціальних змін є об'єктивні передумови (передусім економічні), індивідуальні особливості особистості, специфіка її взаємодії із соціальною системою.

Залежно від віку індивіда розрізняють чотири основних етапи соціалізації - соціалізація дитини, соціалізація підлітка (нестійка, проміжна), тривала (концептуальна) цілісна соціалізація (перехід від юності до зрілості у період від 17—18 до 23—25 років) і соціалізація дорослих.

Завдяки соціалізації людина залучається до соціального життя, одержує і змінює свій соціальний статус і соціальну роль. Соціалізація — тривалий і багатоактний процес. Адже суспільство постійно розвивається, змінюються його структура, мета і завдання, цінності й норми. Водночас протягом життя багаторазово змінюються людина, її вік, погляди, уподобання, звички, правила поведінки, статуси і ролі. Завдяки соціалізації люди реалізують свої потреби, можливості й хист, налагоджують відносини з іншими членами суспільства, їх групами, соціальними інститутами і організаціями, з суспільством загалом.

Отже, соціалізація особистості є специфічною формою привласнення нею тих суспільних відносин, що існують в усіх сферах суспільного життя. Основою соціалізації є освоєння індивідом мови соціальної спільноти, мислення, форм раціональності й чуттєвості, сприйняття індивідом норм, цінностей, традицій, звичаїв, зразків діяльності тощо.